

DET HUMANISTISKE HOVEDOMRÅDE:

Definition og fagpræsentation:

Dette område indeholder viden og begrebsdannelse indenfor disciplinerne sprogfag, historie, samfundsfag, litteratur, filosofi og religion. Stoffet undersøges og formidles for engelsk og tysks vedkommende i særskilte lektioner. P.t. obligatorisk engelsk fra 1. klasse og obligatorisk tysk allerede fra 3. klasse. Dansk sprog, kultur, litteratur og samfundsorientering dækkes i klassernes danstimer. Historie, kristendom, filosofi og religion bredt betragtet dækkes gennem morgensang, fortælling og tema- og emnebaseret undervisning.

Formål:

De humanistiske fag er særligt velegnede i den dannelse, vi betragter som skolens vigtigste opgave. Dannelse indebærer at vide sig indlejret i sin historie, at forstå sig selv som et kulturelt væsen, at tilhøre et folk og et sted og at nære ømhed overfor det skabte. Dannelse er i sagens natur en forståelse, der vokser ud af et indgående kendskab til og nænne for vor kultur, historie og konkrete og åndelige geografi.

Slutmål:

Eleverne har – inden de forlader os – mindst stiftet bekendtskab med følgende værker:

Biblen, Nordens Mytologi, diverse eventyr og folkefortællinger, klassiske litteraturromaner, andre folkeslags myter og sagaer. Disse værker bliver hovedsageligt meddelt som fortællinger.

Herudover læses og fortælles et udvalg af den danske litteraturs hovedværker, ligesom verdenslitteraturens hovedværker introduceres. Der tilsigtes et bredt udvalg også i tidshorisonten.

Undervisningen i de humanistiske fag bibringer eleverne forståelse for, og viden om, dem selv som individer, som del af et folk og et fællesskab, som del af en historisk udvikling og som hørende til et sted og en tid.

Undervisningen leder frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:
udvikle samarbejds- og udtryksformer

- Udvikle tale- og kommunikationsfærdigheder
- Udvikle lytte- og samtaleformer
- Udvikle omgangs- og samværsformer
- Udvide nænsomhed og respekt for det respektable

- Udvise handlekraft og mod overfor despekten
- Forstå sig selv som etisk væsen
- Forstå sig selv som forvaltere af livet
- Forstå sig selv som et led i historien
- Handle som samfundsindivid

Dansk:

Eleverne skal i faget dansk fremme deres oplevelse og forståelse af litteratur og andre æstetiske tekster, fagtekster, sprog og kommunikation som kilder til udvikling af personlig og kulturel identitet. Faget skal fremme elevernes indlevelsesevne og deres æstetiske, etiske og historiske forståelse.

Eleverne skal i faget dansk styrke deres beherskelse af sproget og fremme deres lyst til at bruge sproget personligt og alsidigt i samspil med andre.

Eleverne skal udvikle en åben og analytisk indstilling til samtidens og andre perioders og kulturers udtryksformer. Eleverne skal i faget dansk udvikle deres udtryks- og læseglæde og kvalificere deres indlevelse og indsigt i litteratur og andre æstetiske tekster, fagtekster, sprog og kommunikation.

Eleverne skal i faget dansk have adgang til de skandinaviske sprog og det nordiske kulturfællesskab.

Delmål Dansk:

Det tilstræbes at eleverne ved udgang af yngste gruppe (0.-2. klasse) er i stand til at:

- Være sikker i alfabetet
- Læse
- Skrive læseligt
- Tale klart og tydeligt
- Formulere sig om simple begreber
- Fortælle fra egen verden
- Lytte til andre elevers fortælling
- Forstå enkle sproglige sammenhænge
- Synge og dramatisere enkle sproglige sammenhænge
- Lave rim, remser og rap
- Forstå og anvende enkle grammatiske begreber - udsagnsord, navneord

Det tilstræbes, at eleverne ved udgang af mellemste gruppe (3.-5. klasse) er i stand til at:

- Skrive læseligt og sammenhængende
- Forstå og anvende grammatiske begreber – ordklasser, sætningsopbygning, tegnsætning og analyse
- Tale tydeligt og forståeligt om begreber og sammenhænge
- Fortælle fra eget og andres udgangspunkt
- Lytte med indfølingsevne

- Udvikle mere komplekse sproglige begreber
- Synge og dramatisere forskellige følelser og genrer
- Søge information via forskellige kanaler
- Forstå og vurdere den fundne information
- Sammensætte, skrive og illustrere enkle opgaver om enkle emner
- Have kendskab til udvalgte litterære genrer
- Kunne forstå og analysere hverdagens billedmedier

Det tilstræbes, at eleverne ved udgang af den ældste gruppe (6.-8. klasse) har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

Det talte sprog:

- Tale forståeligt, tydeligt og varieret
- Synge med på fællessange
- Dramatisere
- Fortælle om tanker, følelser, oplevelser og faglige emner
- Bruge hjælpemidler såsom tavle og kridt, projektor, IT
- Deltage i dialoger og diskussioner
- Lytte og formulere sig
- Lytte til norsk og svensk på enkelt niveau

Det skrevne sprog – læse:

- Læse sikkert og hurtigt med forståelse og indlevelse
- Bruge forskellige læsemåder, der er afpasset læseformål, genre og medie
- Uddrage og referere det væsentlige af det læste
- Forholde sig kritisk og analytisk til forskellige typer tekst
- Vise forståelse for sproglige variationer
- Aflæse billede, lyd, tegn og symboler og vise forståelse heraf i brugen af disse
- Læse enkle norske og svenske tekster med forståelse

Det skrevne sprog – skrive:

- Skrive forståeligt, klart og varieret, tilpasset opgaven
- Udtrykke fantasi, følelser, tanker, erfaringer og viden i en sammenhængende og disponeret form
- Styre skriveprocessen fra ide til færdig tekst
- Anvende sproget, retskrivning og tegnsætning
- Koordinere tekster og billeder
- Anvende et IT-baseret skriveprogram
- Anvende IT-baseret informationsteknologi
- Vise forståelse af tekster og illustrationer
- Gå i dialog om egne og andres tekster
- Sprog, litteratur og kommunikation

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- Bruge sproget som kommunikationsmiddel, både i daglig omgang og til at udtrykke mere komplicerede sammenhænge
- Kunne aflæse forskellige teksters indhold og baggrund
- Tilegne sig viden om dansk litterær og kulturel udvikling
- Have forståelse for etiske, æstetiske og historiske aspekter i et givet materiale
- Have forståelse for forskellige genrer og deres virkemidler
- Have indsigt i diverse mediers udtryk, sprog og etik
- Have teoretisk og praktisk erfaring med drama/teater
- Søge information via relevante kanaler og være i stand til at vurdere denne

Engelsk:

Eleverne skal i faget engelsk udvikle sproglige, tekstmæssige og interkulturelle kompetencer, således at de kan anvende engelsk nationalt og globalt i deres aktuelle og fremtidige liv. Eleverne skal udvikle deres nysgerrighed og bevidsthed om engelsk sprog og kunne vælge egnede sproglærings- og kommunikations- strategier som grundlag for fremmedsprogsindlæringen. Eleverne skal, ved at anvende varierede arbejdsmetoder, it og medier, tværfagligt samarbejde og internationale kontakter, opnå oplevelse, fordybelse og virkelyst. Herved skal eleverne bevare lysten til at beskæftige sig med sprog og kulturer til fremme af deres alsidige udvikling. Eleverne skal arbejde med emner der belyser, hvordan mennesker tænker og lever i den engelsksprogede verden, så de bliver fortrolige med egen kultur i samspil med andre kulturer. Herigennem får eleverne mulighed for at udvikle deres forståelse for mennesker med forskellig kulturel baggrund og kan forberede sig til et liv i et globalt samfund.

Delmål Engelsk:

Yngste gruppe: 0. – 2. kl.

Stifter bekendtskab med sproget gennem sange, små fortællinger og lege. Der udvikles allerede i disse årgange en helt basal viden/ordkendskab omkring følgende punkter/områder:

- Alfabetet
- Præsentation af sig selv, samt spørge andre
- Tallene
- Farver
- Dyr/møbler/familiemedlemmer/påklædning/mad- og drikkevarer/mm.
- Udvikling af ordforråd

Mellemgruppe: 3. – 5.kl.

Det tilstræbes at eleverne ved udgang af denne gruppe er i stand til at:

- Forstå, tale, læse, lytte til, imitere og synge elementært engelsk
- Forstå grundlæggende grammatik – bøjning af navneord og udsagnsord samt sætningsopbygning
- Oversætte enkle tekster fra engelsk til dansk og fra dansk til engelsk både mundtligt og skriftligt
- Kunne alfabetet, tal, klokken, kalender, farver og hverdagsudtryk og begreber
- Formulere engelske sætninger til elementær samtalebrug både mundtligt og skriftligt
- Have grundlæggende kendskab til brug af ordbøger

Ældste gruppe: 6. - 8.kl.

Det tilstræbes, at eleverne ved udgang af denne gruppe er i stand til at:

- Forstå, tale, læse, lytte til, synge og formulere sværere engelsk
- Have viden om centrale grammatiske områder især ordklasser, ordstilling samt verbernes form og funktion og at kunne anvende denne viden i praksis
- Anvende retstavning og tegnsætning, så meningen bliver tydelig
- Anvende ordbøger, grammatiske oversigter og stavekontrol
- Udtrykke oplevelser, følelser og viden i en sammenhængende skriftlig og mundtlig form
- Deltage uforberedt i en spontan samtale om kendte emner
- Kunne orientere sig gennem forskellige medier
- Have kendskab til forskellige regionale sprogtoner f.eks. britisk, amerikansk, skotsk og irsk
- Have kendskab til engelsktalende landes kultur og historie

Tysk:

Eleverne skal udvikle kompetencer til at kommunikere på tysk både mundtligt og skriftligt, så de kan anvende tysk nationalt og globalt i deres aktuelle og fremtidige liv. Eleverne skal samtidig udvikle deres sproglige bevidsthed og fremmedsprogsindlæring samt styrke deres kulturelle og interkulturelle forståelse gennem kulturmøder.

Gennem oplevelse, fordybelse og aktiv medvirken skal elevernes lyst til at bruge sproget personligt og i samspil med andre fremmes. Eleverne skal herved få tillid til egne evner og lyst til at beskæftige sig med tysk sprog og kultur til fremme af deres videre udvikling.

Faget tysk skal give eleverne grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande og derved styrke deres internationale og interkulturelle forståelse.

Delmål Tysk:

Mellemste gruppe 3.-5. klasse:

Eleverne stifter bekendtskab med:

- Alfabetet
- Tallene
- Farverne
- Ugedage/måneder
- Klokken
- Ord og begreber om blandt andet familie, hjem, dyr og eget værelse
- Grammatisk arbejde med verber i nutid og datid
- Oversætte korte danske sætninger til tysk
- Korte letlæste tekster på tysk

Ældste gruppe 6.-8. klasse:

Eleverne stifter bekendtskab med:

- Grammatisk arbejde med verber i nutid, datid, førnutid og førdatid
- Oversættelse af danske sætninger til tysk
- Tyske ords udtalelse og deres slægtskab med dansk
- Tyske tekster om nære emner og korte tyske fagtekster
- Oversættelse af tyske tekster til dansk
- Tysk kultur i små korte tekster og sammenhængen med det tyske sprog
- Ord og begreber om blandt andet årstider, højtider, beklædningsgenstande og forskellige erhverv

Det tilstræbes, at eleverne bliver i stand til at bruge det tyske sprog, gøre sig forståelige og kunne kommunikere på tysk med andre i forskellige sammenhænge.

Historie:

Eleverne skal i faget historie opnå sammenhængsforståelse i samspil med et kronologisk overblik og kunne bruge denne forståelse i deres hverdags- og samfundsliv. Eleverne skal blive fortrolige med dansk kultur og historie.

Eleverne skal arbejde analytisk og vurderende med historiske sammenhænge og problemstillinger for at udbygge deres forståelse af menneskers liv og livsvilkår gennem tiderne og opnå indsigt i kontinuitet og forandring.

Elevernes historiske bevidsthed og identitet skal styrkes med henblik på, at de forstår, hvordan de selv, deres livsvilkår og samfund er historieskabte. Derved opnår eleverne forudsætninger for at leve i et demokratisk samfund.

Delmål Historie:

- Opnå en forståelse for forskellige historiske perioder, med fokus på kendetegnene og det daglige liv

- Få et historisk perspektiv på aktuelle problemstillinger
- Få kendskab til vigtige personligheder
- Få indblik og kendskab til andre kulturer og hvad de historisk er bygget op omkring
- Opnå en forståelse for historiens betydning for vores liv i dag

Samfundsfag:

Eleverne skal i faget samfundsfag opnå viden og færdigheder, så de kan tage reflekteret stilling til samfundet og dets udvikling. Eleverne skal opnå kompetencer til aktiv deltagelse i et demokratisk samfund.

Eleverne skal opnå forudsætninger for udvikling af kritisk tænkning og et værdigrundlag, så de kan deltage kvalificeret og engageret i samfundet.

Eleverne skal opnå forståelse af, hvordan mennesker både påvirkes af og kan påvirke samfundet, og de skal kunne forstå hverdagslivet i et samfundsmæssigt perspektiv.

Eleverne skal forholde sig til demokratiske grundværdier og spilleregler med henblik på deres egen deltagelse i samfundet.

Delmål Samfundsfag:

- Forstå og deltage i demokratiske processer
- At kunne bidrage positivt til fællesskabet
- Kendskab til opbygningen af Danmarks demokrati, herunder Grundloven, den lovgivende magt, udøvende magt og dømmende magt
- Få indblik i hele samfundets organisation
- Kunne deltage og tage stilling til aktuelle samfundsproblemstillinger
- Kendskab til både lokal og global politik

Religion/kristendom:

Eleverne skal i faget kristendomskundskab tilegne sig viden og færdigheder, der gør dem i stand til at forstå og forholde sig til den religiøse dimensions betydning for livsopfattelsen hos det enkelte menneske og dets forhold til andre.

Eleverne skal tilegne sig viden om kristendom i historisk og nutidig sammenhæng samt om de bibelske fortællinger og deres betydning for værdigrundlaget i vores kulturkreds. Derudover skal eleverne på de ældste klassetrin opnå viden om andre religioner og livsopfattelser.

Eleverne skal kunne bruge deres faglige kompetencer i forbindelse med personlig stillingtagen, medansvar og handling i et demokratisk samfund.

Delmål Religion/kristendom:

- Få kendskab til bibelen og de bibelske fortællinger. Herunder forskellen på det gamle testamente og det nye testamente
- Kende til kristendommens traditioner og dens betydning i dag
- Få indblik og viden om de forskellige store verdensreligioner, herunder religions -riter, historie og symboler
- Viden og forståelse for religionens rolle i samfundet, herunder deres betydning i nutiden og det enkelte menneske
- At kunne sætte forskellige perspektiver på begrebet religion
- Lære om etik og moral, herunder at kunne argumentere for egne holdninger og meninger i bl.a. etiske dilemmaer

Undervisningsplaner:

Undervisningsplanen er gældende for hele det humanistiske hovedområde:

0.-2. klasse:

Der arbejdes her med alfabetet, ordforrådet, stavningen, skrivningen og læsningen på varierende måder, der tilgodeser de forskellige indgangsvinkler, eleverne kan have til stoffet. Sprogøret trænes, og lytteevnen indlæres. Undervisningen tager udgangspunkt i elevernes umiddelbare konkrete verden, og krop og sanser udfordres. Fortælleevnen trænes, ligesom den filosofiske samtale introduceres. Den sociale træning er omdrejningspunktet for klassens liv, den enkeltes velfærd og adfærd. Forståelse af egen plads i gruppen accentueres.

3.-5. klasse:

Sproget er her et værktøj til brug for udviklingen af formuleringsevnen. Der trænes genreudtryk, sprogstil, grammatik og retstavning. Der gives enkle skriftlige opgaver om enkle emner, hvor vægten lægges dels på den sproglige udformning og dels på den mundtlige fremlæggelse. Ordforrådet udvides, og facetteres og etymologien introduceres. Den sociale dimension er stadig vigtig og ofres stor opmærksomhed – nu med større fokus på de etiske implikationer. Litteraturhistorien introduceres, ligesom der gives indblik i udvalgte litterære genrer. Der lægges vægt på samarbejde og selvforståelse.

6.-8. klasse:

Sproget som erkendelsesteoretisk kategori introduceres. Formuleringsevnen nuanceres gennem mødet med mange litterære genrer og former. Der opfordres til modig nytænkning og grænsesøgning på det sproglige område. Disponering af større stofmængder trænes og egentlig opgaveskrivning indføres. Retskrivning og grammatik holdes ved lige. Den mundtlige

fremlæggelse trænes, og der lægges vægt på disponering af stoffet og abstraktionsniveau i besvarelsenerne. Billed- og medieanalyse er et stort emne her, og de æstetiske og etiske implikationer inddrages. Den lyttende samtale som arbejdsform sammen med det selvstændige gruppearbejde er central i denne aldersgruppe.

DET NATURVIDENSKABELIGE HOVEDOMRÅDE:

Definition og fagpræsentation:

På det naturvidenskabelige område undervises der i fysik/kemi, matematik, geografi, natur/teknik og biologi. Matematikundervisningen er fastlagt i ugeskemaet for alle klassetrin, mens geografi, biologi, natur og teknik og fysik/kemi, dækkes gennem tema- og emnebaseret undervisning fordelt på alle klassetrin.

Formål:

Formålet med undervisningen i de naturvidenskabelige fag er, at eleverne bliver i stand til at forstå sammenhænge, der vedrører dagligliv, samfundsliv og naturforhold, så de derved udvikler interesse for selv at udbygge deres viden om omverdenen. Med udgangspunkt i elevernes egne oplevelser opnås indsigt i vigtige fænomener og sammenhænge, og der udvikles tanker, sprog og begreber, der er med til at øge deres lyst til at stille spørgsmål, opstille hypoteser og udføre undersøgelser. Selvstændigt, og i fællesskab med andre, skal eleverne iagttage og lave eksperimenter, der skal medvirke til at udvikle praktiske færdigheder, kreativitet og evne til at samarbejde. Eleverne skal ved hjælp af forskellige arbejdsmetoder og udtryksformer opnå tillid til egne muligheder for at udvikle erkendelse, nysgerrighed, fantasi og lyst til at lære. Undervisningen skal fremme elevernes selvstændige stillingtagen og ansvarlighed over for problemer, der vedrører miljø og levevilkår, og samspillet mellem menneske og natur. Undervisningen skal fremme glæden ved at beskæftige sig med natur/teknik matematik, biologi og geografi.

Slutmål:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- Udvikle samarbejds- og udtryksformer
- Opnå færdigheder i at indsamle og bearbejde forsøgsresultater
- Vurdere konsekvensen af resultater og sætte dem i en større sammenhæng
- Opnå færdigheder i at formidle resultater og viden til andre
- Opnå færdigheder i at betjene redskaber, diagrammer, måleinstrumenter

- Formulere spørgsmål og bearbejde dem
- Planlægge og gennemføre opgaver
- Anvende grundlæggende faglige begreber
- Færdes i naturen på en hensigtsmæssig måde
- Vurdere samfundsmæssige problemer
- Iagttagelse og beskrive arbejdsforløb
- Analysere og vurdere udvalgte emner
- Argumentere for og give faglige begrundelser for fundne løsninger
- Anvende relevante faglige udtryk/formler i passende situationer

Matematik:

Eleverne skal i faget matematik udvikle matematiske kompetencer og opnå færdigheder og viden, således at de kan begå sig hensigtsmæssigt i matematikrelaterede situationer i deres aktuelle og fremtidige daglig-, fritids-, uddannelses-, arbejds- og samfundsliv.

Elevernes læring skal baseres på, at de selvstændigt og gennem dialog og samarbejde med andre kan erfare, at matematik fordrer og fremmer kreativ virksomhed, og at matematik rummer redskaber til problemløsning, argumentation og kommunikation.

Faget matematik skal medvirke til, at eleverne oplever og erkender matematikkens rolle i en historisk, kulturel og samfundsmæssig sammenhæng, og at eleverne kan forholde sig vurderende til matematikkens anvendelse med henblik på at tage ansvar og øve indflydelse i et demokratisk fællesskab.

Delmål Matematik:

Matematikundervisningen er opdelt i 3 niveauer. Disse niveauer kan kort defineres som; TÆLLE-REGNE-BEREGNE. Eller sagt på en anden måde;

Forventninger til, hvad "yngste gruppe" 0.-2. klasse almindeligvis kan og ved efter 2 kl.:

- + og – er kerneområder
- Positionssystem/talsystem op til 100
- Kunne anvende en lineal og kende til meter, centimeter, millimeter
- Klokker
- Geometri; cirkel, trekant, firkant
- Koordinatsystem (positiv x-akse)
- Decimaltal (købmand)

- Mønstre (spejlinger)
- Strategispil
- Anvende simpelt matematisk sprog
- Perspektiv (prikpapir)
- Kende til simpel statistik og aflæsning af fx enkle søjlediagrammer

Forventninger til, hvad "mellemste gruppe" 3.-5. klasse almindeligvis kan og ved efter 5. kl., udover udvikling af ovenstående punkter:

- * og : er kerneområder
- Brøker
- Procent
- Negative tal
- Decimaltal
- Geometri (areal, rumfang, vinkler)
- "Den lille Tabel"
- Problemregning (forståelsesopgaver m. tekst) Udregningsmetoder (hovedregning, overslag, skriftlige metoder)
- Anvende faglige redskaber til matematiske problemstillinger fra dagligdagen herunder lommeregner
- Selv skabe og aflæse Grafer og diagrammer
- Procent
- Enkel og intuitiv sandsynlighed
- Begyndende forståelse for algebra
- Udvide den matematiske begrebsverden, samt anvende matematiske forklaringer

Forventninger til, hvad "ældste gruppe" 6.-8. klasse almindeligvis kan og ved efter 8. kl., udover udvikling af alle ovenstående punkter for 0.-5. klasse:

- Ligninger
- Grafer
- Geometri (spejling, drejning, konstruktion)
- Statistik
- Potenser og rødder
- Kombinatorik
- Rationelle tal
- Formler
- Tegninger
- Størrelsesforhold
- Pythagoras m. fl.
- Rentesregning
- IT-hjælpemidler såsom GeoGebra, Excel regneark

Fysik/kemi:

Eleverne skal i faget fysik/kemi udvikle naturfaglige kompetencer og dermed opnå indblik i, hvordan fysik og kemi – og forskning i fysik og kemi – i samspil med de øvrige naturfag bidrager til vores forståelse af verden. Eleverne skal i fysik/kemi tilegne sig færdigheder og viden om grundlæggende fysiske og kemiske forhold i natur og teknologi med vægt på forståelse af grundlæggende fysiske og kemiske begreber og sammenhænge samt vigtige anvendelser af fysik og kemi.

Elevernes læring skal baseres på varierede arbejdsformer, som i vidt omfang bygger på deres egne iagttagelser og undersøgelser, blandt andet ved laboratorie- og feltarbejde. Elevernes interesse og nysgerrighed over for fysik, kemi, naturvidenskab og teknologi skal udvikles, så de får lyst til at lære mere. Eleverne skal opnå erkendelse af, at naturvidenskab og teknologi er en del af vores kultur og verdensbillede. Elevernes ansvarlighed overfor naturen og brugen af naturressourcer og teknologi skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til en bæredygtig udvikling og menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Delmål Fysik/kemi:

Undervisningen i fysik/kemi skal give eleverne kendskab og forståelse af forskellige emner som:

- Elektriske kredsløb (jævnstrøm og vekselstrøm)
- Magnetisme (Jordens magnetfelt, elektromagnetisme, induktion, generator etc.)
- Kemiske reaktioner og reaktionsskemaer
- Kræfter og kredsløb (Newtons tre love)
- Jorden og solsystemet
- Bølger (Lys og lyd)
- Grundstofferne

Biologi:

Eleverne skal i faget biologi udvikle naturfaglige kompetencer og dermed opnå indblik i, hvordan biologi – og biologisk forskning – i samspil med de andre naturfag bidrager til vores forståelse af verden. Eleverne skal i biologi tilegne sig færdigheder og viden om krop og sundhed, økosystemer, mikrobiologi, evolution og genetik og anvendelse af naturgrundlaget med vægt på forståelse af grundlæggende biologiske begreber, biologiske sammenhænge og vigtige anvendelser af biologi.

Elevernes læring skal baseres på varierede arbejdsformer, som i vidt omfang bygger på deres egne iagttagelser og undersøgelser, blandt andet ved laboratorie- og feltarbejde. Elevernes interesse og nysgerrighed over for natur, biologi, naturvidenskab og teknologi skal udvikles, så de får lyst til at lære mere. Eleverne skal opnå erkendelse af, at naturvidenskab og teknologi er en del af vores kultur og verdensbillede. Elevernes ansvarlighed i forhold til natur, miljø og sundhed skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til en bæredygtig udvikling og menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Delmål Biologi:

Undervisningen i biologi foregår med mulighed for yderligere fordybelse i emneforløb. Da skolen er placeret tæt på naturen i umiddelbar nærhed af fjorden, giver det gode muligheder for at opholde sig i og udforske naturen i dagligdagen.

Forventninger til hvad den ældste gruppe almindeligvis har kendskab til efter 8. klasse:

- Levende organismer og deres omgivende natur
- Livsbetingelser for forskellige organismer
- Mikrobiologi og celledære
- Organismernes tilpasning til forskellige levesteder
- Fotosyntese og respiration
- Naturens kredsløb (Vandets kredsløb, kvælstof- og kulstofkredsløbet)
- Økosystemer og aktuelle problemstillinger
- Evolution og genetik
- Fysiologi og seksualundervisning (Sundhed og livsstil)
- Den naturvidenskabelige tilgang og opstilling af forsøg

Geografi:

Eleverne skal i faget geografi udvikle naturfaglige kompetencer og dermed opnå indblik i, hvordan geografi – og geografisk forskning – i samspil med de øvrige naturfag bidrager til vores forståelse af verden. Eleverne skal i geografi tilegne sig færdigheder og viden om grundlæggende naturgivne og kulturskabte forudsætninger for levevilkår i Danmark og den øvrige verden med vægt på forståelse af grundlæggende geografiske begreber, sammenhænge og samfundenes udnyttelse af naturgrundlag og ressourcer. Elevernes læring skal baseres på varierede arbejdsformer, som i vidt omfang bygger på deres egne iagttagelser og undersøgelser blandt andet ved feltarbejde og brug af geografiske kilder. Elevernes interesse og nysgerrighed over for natur og kulturgeografi, naturvidenskab og teknologi skal udvikles, så

de får lyst til at lære mere. Eleverne skal tilegne sig forståelse af fremmede kulturer og opnå erkendelse af natur og kulturgeografiens bidrag til vores verdensbillede. Elevernes ansvarlighed over for naturen og brugen af naturressourcer og teknologi skal videreudvikles, så de får tillid til egne muligheder for stillingtagen og handlen i forhold til en bæredygtig udvikling og menneskets samspil med naturen – lokalt og globalt.

Delmål Geografi:

Forventninger til, hvad den ældste gruppe almindeligvis har kendskab til efter 8. klasse:

- Verdensdele, lande, byer og andre områder på kort
- Klimazoner og plantebælter
- Globale vandkredsløb, herunder tidevand og havstrømme
- Vindsystemer, temperaturforskelle, nedbør
- Landskabernes dannelse, herunder bjerge, dybgrave, vulkaner og jordskælv
- Solsystemet
- Befolkningsfordeling og urbanisering
- Verdens ressourcer og råstoffer, herunder landbrugsproduktion og råstofudvinding
- Kommunikation, varestrømme og transport
- I-lande og U-lande
- Forskellige kulturer og deres værdier
- Bæredygtig udvikling, hvad betyder det?

Natur/teknologi:

Eleverne skal i faget natur/teknologi udvikle naturfaglige kompetencer og dermed opnå indblik i, hvordan naturfag bidrager til vores forståelse af verden. Eleverne skal i natur/teknologi tilegne sig færdigheder og viden om vigtige fænomener og sammenhænge samt udvikle tanker, sprog og begreber om natur og teknologi, som har værdi i det daglige liv.

Elevernes læring skal i vidt omfang bygge på deres egne oplevelser, erfaringer, iagttagelser og undersøgelser, som skal medvirke til, at de udvikler praktiske færdigheder, kreativitet og evne til samarbejde. Elevernes glæde ved at beskæftige sig med natur, teknologi, livsbetingelser og levevilkår samt deres lyst til at stille spørgsmål og lave undersøgelser både inde og ude skal vedligeholdes og fremmes.

Eleverne skal udvikle forståelse af samspillet mellem menneske og natur i deres eget og fremmede samfund samt ansvarlighed over for miljøet som baggrund for engagement og handling i forhold til en bæredygtig udvikling.

Eleverne skal gennem faget udvikle interesse for naturfag og teknologi samt tilegne sig naturfaglige kompetencer som grundlag for det videre arbejde med fagene biologi, fysik/kemi og geografi.

Delmål Natur/teknologi:

Eleverne skal:

- Opnå forståelse for omgivende natur og teknologi
- I fællesskab lære den undersøgende tilgang til naturfaget
- Kunne opstille hypoteser, undersøgelser og forsøg
- Opnå glæde ved at arbejde i og med naturen
- Skabe forståelse for de helt basale processer
- Blive bekendt med fagfaglige udtryk
- Lære at anvende disse udtryk i det undersøgende arbejde

Undervisningsplaner:

Undervisningsplanen er gældende for hele det naturvidenskabelige område:

0.-2. klassetrin:

Her er der tale om skemalagt matematik, samt temabaseret geografi og natur/teknik. Der arbejdes i skemalagte lektioner i "emne", som rummer naturvidenskabelige facetter med tid og rum til at fordybe sig i, for børnene, meningsfulde dagligdags fænomener.

Undervisningen bygger på de mange erfaringer, som eleverne har, når de begynder i skole. Gennem forskellige lege, spil og undersøgelser af dagligdags begivenheder, udvider eleverne deres faglige erfaringer, og gradvist udvikles begrebsdannelsen. Der arbejdes med konkrete opgaver, som skal lære eleverne at undersøge og eksperimentere. Eleverne bruger kroppen, sanserne og sproget, og opnår derigennem forskellige udtryksformer. Gennem iagttagelser, forsøg og samtaler om dagligdags ting udvikles forståelse og fagsprog. Der lægges vægt på, at eleverne udvikler deres egen forståelse.

3.-5. klassetrin:

Matematik er skemalagt, mens de resterende naturvidenskabelige fag dækkes gennem tema- og emnebaseret undervisning og uddybes gennem skemalagte lektioner, der kaldes "på tværs". Matematik og natur/teknik indgår også i denne tema- og emnebaserede undervisning.

Hverdagserfaringer er fortsat udgangspunktet for undervisningen. Herigennem får eleverne tillid til, at egne tillærte evner kan bruges til løsning af praktiske og teoretiske problemer. Fagene anvendes nu som værktøjer til analyse af forskellige sammenhænge. Lommeregner og computer/IT/IPads anvendes i højere grad. Eleverne skal i arbejdet med alle fagområder have mulighed for at tilegne sig grundlæggende arbejdsmetoder som problemformulering eller hypoteser, undersøgelse og beskrivelse. Gennem samarbejde skal eleverne have mulighed for at erkende fællesskabets betydning. Der lægges fortsat vægt på elevernes selvstændige medvirken til opbygning af forståelse.

6.-8. klassetrin:

Matematik og biologi er skemalagt, mens de resterende naturvidenskabelige fag dækkes gennem tema- og emnebaseret undervisning og uddybes gennem skemalagte lektioner, der kaldes "på tværs" og i valgfag. Matematik og biologi indgår også i denne tema- og emnebaserede undervisning.

Undervisningen går fra en håndværksmæssig karakter til en mere analysebetonet tilgang. Fra det mere konkrete til det mere abstrakte. Eleverne kan nu selv i højere grad planlægge deres faglige fordybelse i emner og områder, og de kan på egen hånd og i samarbejde med andre, tilegne sig nyt fagligt stof. Ræsonnementer og abstraktioner præger i stigende grad det faglige arbejde, og der lægges vægt på mere præcise faglige og sproglige beskrivelser. Den teoretiske del af undervisningen skal tage udgangspunkt i kendte fænomener, og gøre det mere spændende at iagttage verden.

DET PRAKTISK/MUSISKE HOVEDOMRÅDE:

Definition og fagpræsentation:

På det praktisk/musiske område undervises der i idræt, musik, billedkunst, håndværk og design og madkundskab. Idræt (inkl. svømning) er fastlagt i ugeskemaet, derudover er der også mulighed for at vælge forskellige former for idræt på fredagsværksteder. De resterende fag udbydes ligeledes som valgfag på alle klassetrin på fredagsværksteder, ligesom de integreres i tema- og emnebaseret undervisning. Ydermere vil det praktisk/musiske hovedområde altid indgå som en naturlig del i al emnebaseret undervisning på stedet. Det værende i alt lige fra projektopgaven i ældste gruppe til teateruge for hele skolen.

Formål:

Formålet med undervisningen i de praktisk/musiske fag er at bibringe eleverne forudsætninger for en livslang og aktiv deltagelse i den æstetiske verden. Undervisningen skal sætte dem i stand til at sanse på en kreativ, intuitiv og nuanceret måde. Eleverne skal tilegne sig kundskaber, der gør dem i stand til at meddele og udtrykke sig personligt. Eleverne skal som medskabere af kultur opnå større forståelse af dansk og udenlandsk kultur og tradition. Elevernes fantasi og glæde ved at eksperimentere udvikles gennem fordybelse i den praktiske produktfremstilling, for derigennem at styrke deres koncentration og motorik og oplevelsen af tillid til egne muligheder.

Eleverne lærer samarbejde, medbestemmelse og medansvar gennem en arbejdsform, hvor dialog og samarbejde er en del af undervisningsmiljøet. Gennem arbejdsglæde, fællesskab og et følelsesmæssigt engagement opnår eleverne erfaringer i samspillet mellem forestilling, fremstilling, planlægning og udførelse. Eleverne skal gennem alsidige praktiske oplevelser, erfaringer og refleksioner, der knytter sig til skabende fremstilling, opnå færdigheder og kundskaber, der giver mulighed for følelsesmæssig og intellektuel dannelse. Alt dette i fin overensstemmelse med "de 3 H'er", som ligger til grund for skolens generelle undervisning.

Slutmål:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at:

- Opnå forståelse for, at teknologien kan udvikle handlemuligheder
- Udvikle grov- og finmotorik
- Udvikle de basale sanser
- Opnå forskelligartede udtryksformer
- Anvende grundlæggende faglige begreber
- Opnå færdighed i at betjene relevante instrumenter og redskaber

- Planlægge og gennemføre opgaver, herunder øve /træne
- Opnå erfaring i praktisk problemløsning
- Opnå interesse for æstetisk og skabende virksomhed
- Eksperimentere og improvisere
- Anvende forskellige arbejdsmetoder og teknikker
- Reflektere og analysere
- Samarbejde
- Indsamle og bearbejde stof og materiale til indhold og fremstilling

Billedkunst:

Eleverne skal i faget billedkunst udvikle kompetencer til at opleve, producere og analysere billeder. Eleverne skal blive i stand til at iagttage, reflektere og bruge billedsprog i kommunikative og innovative processer.

Eleverne skal i arbejdet med plane, rumlige og digitale billeder tilegne sig færdigheder i og viden om kunst, medier og andre visuelle udtryks- og kommunikationsformer som grundlag for at udtrykke sig gennem billeder og andre visuelle former. Eleverne skal i faget billedkunst lære om forskellige teknikker, materialer og udtryksformer som gør dem i stand til at udvælge bestemte og specifikke arbejdsgange, der giver mening i forbindelse med egne produktioner og projekter.

I faget billedkunst skal eleverne som deltagere i og medskabere af kultur og som del af deres kreative udvikling og æstetiske dannelse udvikle deres kundskaber om kunstens og mediekulturens billedformer, som de fremstår i lokale og globale kulturer.

Delmål Billedkunst:

0.- 2. kl.:

- Motoriske og enkle færdigheder
- Farvelære
- Enkle udtryk
- Bruge billedfremstilling som del af skriftlig kommunikation

3. - 5. kl. beskæftiger sig også med:

- Forskellige udtryksformer og dertilhørende teknikker tilknyttet digitale, rumlige og digitale billedproduktioner.
- Globale kulturudtryk

6. - 8. kl. beskæftiger sig derudover med:

- Bruge billedsprog kommunikativt og innovativt i forbindelse med emne- og projektopgaver, hvad enten der er tale om plane, rumlige eller digitale billeder.
- Forståelse og fortolkning af kunst og kultur i æstetisk optik samt i historisk og samfundsmæssig sammenhæng.

Relevant kunsthistorie indarbejdes i alle forløb uanset alderstrin. Fortællinger om kunst og kunstens historie inddrages til fællessamling i nærliggende sammenhæng.

Musik:

Eleverne skal i faget musik udvikle kompetencer til at opleve musik og til at udtrykke sig i og om musik, herunder at synge danske sange. Faget skal bibringe dem forudsætninger for livslang og aktiv deltagelse i musiklivet og for at kunne forholde sig til samfundets mangeartede musiktilbud.

Eleverne skal beskæftige sig aktivt og skabende med musik. Faget skal medvirke til elevernes følelsesmæssige og intellektuelle udvikling, udvikling af koncentration og motorik samt øge deres forståelse af sig selv som en del af et fællesskab.

I faget musik skal eleverne udvikle forståelse af dansk og udenlandsk musiktradition som en del af kulturlivet, dels således som den indgår i det aktuelle samfundsliv, dels i dens historiske perspektiv.

Delmål Musik:

Musikundervisningen skal lede frem til at eleverne:

0.-2. klasse:

- Lærer danske sange og salmer
- Kunne deltage i fællessang
- Sanglege
- Fokus på rytmik og motorik
- Begyndende instrumentkendskab
- Fokus på musiklytning

Derudover beskæftiger 3-5. klasse sig også med:

- Musikteori
- Sammenspil
- Fokus på flerstemmighed, samt kanons
- Musikhistorie
- Snuse til komposition og arrangement
- Performance fx luciaoptog, musical, musikvideoer og samspil.
- Lære fællesdanse fra forskellige kulturer

6.-8. klasse beskæftiger sig derudover med:

- Ekstra fokus på samspil og instrumenthåndtering
- At være en bærende kraft under årets store teater/musical, samt til fællessang.
- Viden om og praktisk anvendelse af PA-udstyr

Idræt:

Eleverne skal i faget idræt udvikle kropslige, idrætslige, sociale og personlige kompetencer.

Eleverne skal opnå kendskab til alsidig idrætskultur og udvikle lyst til bevægelse. Idrætsfaget skal give eleverne erfaring med og indsigt i idrættens betydning for sundhed og trivsel samt i samspillet mellem samfund og idrætskultur.

Eleverne skal gennem alsidig idrætspraksis have mulighed for at opleve glæde ved og lyst til at udøve idræt og udvikle forudsætninger for at forstå betydningen af livslang fysisk udfoldelse i samspil med natur, kultur og det samfund og den verden, de er en del af.

Eleverne skal opnå indsigt i og få erfaringer med vilkår for sundhed og kropskultur.

I faget idræt skal eleverne udvikle forudsætninger for at tage ansvar for sig selv og indgå i et forpligtende fællesskab.

Delmål Idræt:

- Undervisningen skal lede frem til at eleverne bliver i stand til at udføre:
- De fire svømmearter samt en forståelse for livredning
- Forskellige former for løb, spring og kast
- Grundlæggende bevægelser som at gå, løbe, hoppe, hinke, vende og dreje
- Spænding og afspænding
- Simple balancer og krydsfunktioner
- Kaste, gribe, sparke, aflevere og modtage forskellige boldtyper
- Spille enkle boldspil med få regler
- Idrætslige lege og opvarmningsformer
- Sanglege og rytmiske bevægelser til forskellige musikformer
- Udnytte naturen til bevægelse og følge enkle regler for adfærd i naturen
- Samarbejde med en eller flere om at lege
- Kende og anerkende fysiske forskelle mellem sig selv og andre
- Overholde enkle spilleregler
- Kende til og gennemføre nye og gamle lege samt andre kulturers lege

Håndværk og design:

Eleverne skal i faget håndværk og design gennem praktiske og sansemæssige erfaringer udvikle håndværksmæssige kompetencer til at designe, fremstille og vurdere produkter med æstetisk, funktionel og kommunikativ værdi.

Eleverne skal tilegne sig viden og færdigheder om håndværk, forarbejdning, materialer og designprocesser gennem praktisk arbejde i værksteder med forskellige håndværk, primært i tekstil, træ og metal. Faget skal styrke elevernes innovative og entreprenante kompetencer.

Eleverne skal i arbejdet med håndværk og design lære at forstå samspillet mellem idé, tanke og handling frem til et færdigt produkt. Gennem praktiske håndværks- og designprocesser skal eleverne lære at arbejde undersøgende, problemløsende og evaluerende, så en kreativ, innovativ og entreprenant tilgang fremmes.

Eleverne skal, såvel individuelt som i samarbejde, gennem stillingtagen og handling opnå tillid til egne muligheder og opleve glæde ved at arbejde med hænderne.

Eleverne skal gennem håndværk og design opnå forståelse for materiel kultur i elevernes hverdag og i forskellige kulturer og tidsperioder.

Eleverne skal tilegne sig forståelse for ressourcer, miljø og bæredygtig udvikling i relation til håndtering af materialer.

Delmål Håndværk og design:

0.-8. klasse på tværs af årgange

Håndværk

Eleverne stifter bekendtskab med:

- Forskellige håndværksmæssige materialer
- Forskellige værktøjer til brug ved fremstilling af produkter i forskellige materialer

Eleverne får mulighed for at kunne:

- Orienter sig i en instruktion og følge den i arbejdsprocessen
- Udvælge hensigtsmæssigt materiale til et givent produkt
- Bruge værktøjer hensigtsmæssigt i forhold til produktfremstilling

Design

Eleverne stifter bekendtskab med:

- At vælge hensigtsmæssige materialer til et givent produkt
- At fremstille et produkt efter en arbejdsbeskrivelse

Eleverne får mulighed for at kunne:

- Arbejde med processen fra idé til produkt
- Afprøve forskellige teknikker i fremstillingen af et givent produkt
- Præsentere fremstillet produkt for andre

Madkundskab:

Eleverne skal i faget madkundskab tilegne sig færdigheder og viden om mad, smag, sundhed, fødevarer, madlavning og måltider og dermed udvikle kompetencer, der gør dem i stand til at vælge og vurdere egne smags- og madvalg.

Eleverne skal opnå praktiske færdigheder inden for madlavning og kunne eksperimentere med såvel råvarer, opskrifter og retter som egen smag og andre æstetiske erfaringer. Eleverne skal kunne foretage kritisk reflekterede madvalg på baggrund af viden om fødevarer, sæson, oprindelse, sundhedsværdi, produktionsformer og bæredygtighed.

Gennem alsidige læringsforløb skal eleverne udvikle selvværd, fantasi, glæden ved madlavning og erkendelse, så de bliver i stand til begrundet at tage stilling til og handle i overensstemmelse med dette.

Eleverne skal lære at forbinde viden med lyst og handling i en forpligtende praksis. Faget skal tilrettelægges, så eleverne kan opleve værdien af et fællesskab omkring måltider.

Eleverne skal lære at tage del i og medansvar for problemstillinger, der vedrører mad, madvalg, madlavning og måltider i relation til kultur, trivsel, sundhed og bæredygtighed.

Delmål Madkundskab:

0.-8. klasse

Eleverne er allerede fra 0. klasse deltagende i madkundskabs-forløb i grupper på tværs af årgange.

Her kommer eleverne til at:

- Lære om almindelig køkkenhygiejne - også i forbindelse med tilberedning af mad over bål
- Anvende forskellige håndholdte køkkenredskaber og høre/lære om anvendelsen af disse
- Smage på forskellige råvarer og få viden om, hvad de egner sig til
- Stifte bekendtskab med arbejdsgangene i et køkken
- Kende en opskrift og anvende den i praksis
- Hjælpe med opvask og oprydning
- Planlægge tilberedning af måltider på alle parametre lige fra indkøb til udførelse og servering
- Lære om fødevaremærkninger
- Få viden om bæredygtighed og affaldssortering
- Lære om fødevarers sundhed, kvalitet og disses herkomst

Undervisningsplaner:

De praktisk/musiske fag er som udgangspunkt en fast del af værkstedsundervisningen om fredagen, men også en hel naturlig del af den emnebaserede, tværfaglige undervisning samt tema- og teateruge. Medmindre de enkelte fag i perioder er skemalagte, så undervises der med fagene og ikke

blot i fagene. De praktisk/musiske fag er oftest et helt selvfølgerigt delelement i den skemalagte undervisning, hvilket bevirker, at denne faggruppe ikke blot understøtter, men tillige løfter den boglige del.

At lære at spille på et instrument, at lære et håndværk, at nørkle med et kreativt projekt kræver fordybelse, koncentration og vedholdenhed.

Forudsætning for denne fordybelse er langsom undervisning - at skabe tid og rum til at sådanne færdigheder kan udvikles. Man skal turde at dvæle og at sætte tempoet ned i undervisningen, hvilket netop er en mulighed, når fredagens timer udelukkende er forbeholdt de praktisk-musiske fag eller andre fag med en praktisk indgangsvinkel.